

Innehåll	Sid.
Ledare: Ett nytt år med nya förväntningar men också med osäkert innehåll.....	2
Seminarieriet Välfärd och välstånd den 27 januari.....	3
Projektet "Inget om oss utan oss"	3
Inbjudan till årsmöte och seminarium.....	4
Alla kan måla i konstskola för personer med psykisk utvecklingsstörning	5
Nya böcker.....	7
- Styvsystrar av Margareta Persson.....	7
- Center for döve 150 år (1868-2019).....	9
- Livet med döva föräldrar.....	11
Minnesord: Inga-Maj Juhlin.....	12

Ledare

Ett nytt år med nya förväntningar men också med osäkert innehåll

1987 bildades Handikapphistoriska förening och 2017 firade vi trettioårsjubileum bl.a. med ett seminarium den 2 december på Ersta Konferens & Hotell i Stockholm. Det innebär att vår förening i år firar 35 år vilket jag upptäckte efter att styrelsen antagit verksamhetsplanen för 2022. P.g.a. rådande situation med coronaepidemien med tillhörande restriktioner tror jag att vi alla haft annat att tänka på. Det här kan vi givetvis göra något åt under året som går förslagsvis i samband med ett seminarium till hösten och förutsättningarna för oss alla har förändrats till det bättre.

Vid seminariet för 5 år sedan lyfte vi fram två personer som haft stor betydelse för historien och HHF nämligen Bengt Lindqvist och Karl Grunewald. Kring dessa personer berättade en rad andra personer som Barbro Carlsson, Kicki Nordström, Mårten Söder m.fl. om särskilda händelser och insatser. Inledningsvis talade Claes G Olsson om hur föreningen startade och vad man gjort de första 30 åren.

Trots den rådande situationen fortsätter föreningen att vara aktiv. I början av året har vi hunnit med ett styrelsemöte som tyvärr återigen fick hållas digitalt. Mötet som vi hade i november var det första på länge som vi kunnat hålla fysiskt i DHR:s kanslilokaler i Farsta. Vid styrelsemötet nu i januari fastställde vi Verksamhetsplanen 2022 samt bearbetade material inför årsmötet och seminarium den 22 april i år. En kallelse kommer under februari.

HHF har också hunnit med ett digitalt seminarium den 27 januari "**Välfärd och välstånd – Funktionshinderpolitiken under 1900-talet**" som var ett första men fristående seminarium. Del två, även det fristående, hålls vid seminariet i anslutning till årsmötet.

Inom ramen för vårt arvsfondsprojekt "Inget om oss utan oss" har vi deltagit i ett digitalt seminarium som anordnades av Riksarkivet den 20 januari och ett digitalt referensgruppsmöte den 24 januari.

Nu ser vi fram mot ett spännande år som kan ge oss överraskningar men också bygger på vissa fasta punkter i föreningens arbete som årsmöte, styrelsemöten, seminarier och projektarbete. Jag ser fram emot kontakt med våra medlemmar men också andra intressenter inom vårt område.

Jan-Peter Strömgren

Ordförande

Seminarieriet Valfärd och välstånd, den 27 januari

Rubriken var välfärd och välstånd och behandlade funktionshinderpolitiken under 1900-talet. Som också framgår av rubriken var det ett sär-skilt politikområde, d.v.s det särskilde sig från övriga områden inom politiken.

Vad som utmärkte den tidens "handikappolitik" (funktionshinderpolitik) var att samhället, oftast staten alltmer ersatte den välgörenhet som präglade insatserna under föregående sekel.

1900-talet var en tid av stora samhällsförändringar och reformer och det utmärkte även funktionshinderpolitiken. Alltmer kom den att handla om enskildas rättigheter och att tillgodose möjligheterna till utbildning, arbete och individuellt stöd. Samtidigt finns en mörk historia av statligt sanktionerat förtryck av utvecklingsstörda.

Under slutet av seklet genomfördes många stora reformer men vid denna tid började också nedskärningar i välfärden som drabbade människor med funktionsnedsättningar. Rättigheterna började att urholkas. Vid årsmötet den 22 april kommer en fristående fortsättning på samma seminarium.

Projektet "Inget om oss utan oss!"

Hur såg det svenska arbetet ut för vår FN-konvention, Convention on the rights of persons with disabilities, CRPD? Vilka svenskar och vilka organisationer deltog och hur gick diskussionerna inom funktionshinderrörelsen och inom det offentliga Sverige?

Det vill vi undersöka och dokumentera i vårt tvååriga arvsfondsfinansierade projekt *Inget om oss utan oss*, som nu når halvtid. Projektägare är Handikapphistoriska föreningen tillsammans med Fonden för mänskliga rättigheter. Vi samarbetar dessutom med Folkrörelsearkivet i Uppsala län som hjälper oss att dokumentera allt vi får fram.

Arbetet bygger bland annat på att personer som på olika sätt varit med intervjuas. Resultatet kommer att bli en bok och en digital utställning, vilka presenteras under senhösten. Hittills har vi förutom intervjuarbetet också genomfört utåtriktade aktiviteter på Uppsala bibliotek, under MR-dagarna i Göteborg och en digital konferens tillsammans med Riksarkivet. Vid det senaste tillfället var ambitionen att synliggöra hur dokumentation, delaktighet och demokrati hänger ihop. Vi hoppas att projektet, förutom att berätta nutidshistorien om CRPDs bakgrund i en svensk kontext, också ska inspirera i kampen för mänskliga rättigheter och till samarbete både nationellt och internationellt.

Kanske har du ett minne, ett tal, ett fotografi eller något annat från denna spännande process i svensk funktionshinderhistoria att dela med dig av? Kontakta i så fall gärna maria.johansson@humanrights.se.

För projektet Inget om oss utan oss!
Maria Johansson, projektledare, MR-fonden
Charlotta Göller, projektmedarbetare, MR-fonden

HandikappHistoriska Föreningen

Dags att anmäla sig till
HandikappHistoriska Föreningens
Årsmöte och Seminarium

Pandemin fortsätter men med lite andra förtecken så vi avser att genomföra årets årsmöte såväl fysiskt som digitalt. Erfarenheterna från de tidigare digitala årsmötena är goda. Samtidigt tror vi att det är av betydelse att vi som vill och kan får mötas fysiskt.

Tid: fredagen den 22 april 2021, kl. 10.00 – 15.00

Mötesform: ABF Palmesalen och Digitalt

**Årsmötet genomförs mellan kl. 10.00 och ungefär 11.30.
Seminariet genomförs mellan kl. 13.00 och 15.00.**

Årsmöteshandlingar och seminarieprogram kommer att finnas på webbsidan www.hhf.se. Där finns också anmälningsblankett. Den som inte har tillgång till webben kontakta undertecknad på nedanstående e-postadress eller telefon 073-9175528.

Föreningen kommer att tillhandahålla tecken- och skrivtolk som alla deltagare har tillgång till.

**Välstånd och Välfärd/del 2 (Fristående)
Funktionshinderspolitiken under 1900-talet**

Seminariet behandlar hur det allmännas syn på och insatser för människor med funktionsnedsättning kommer till uttryck i offentliga utredningar, ställningstaganden och beslut under 1900-talet samt framväxten av funktionshindersrörelsen och dess påverkan på utvecklingen under samma tid.

Styrelsens ledamöter Christer Degsell, Lars Hagström och Guy Lööv har tagit fram underlaget som började presenteras vid ett digitalt seminarium den 27 januari i år. Detta seminarium är en fortsättning.

Varmt välkomna till årsmöte och seminarium!

Jan-Peter Strömgren
Ordförande

HandikappHistoriska Föreningen
c/o Jan-Peter Strömgren
Messeniusgatan 1, 112 57 STOCKHOLM

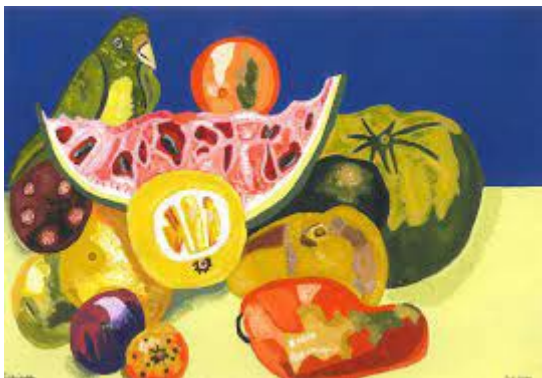
Org.nr 80 20 17- 0778
E-post: jpshrf@gmail.com

Postgiro 15 34 76-7
webbsida: www.hhf.se

Alla kan måla i konstskola för personer med utvecklingsstörning

Landskap av Henrik Ravn: utställt i konstskolans galleri

Emilie Combon. Stilleben utställt i Konstskolens galleri

I en artikel i senaste numret av den danska tidskriften *Handicaphistorisk Tidsskrift* 56 skriver konstpedagogerna Tove Christensen och Anna Beck Nielsen om verksamheten vid *Kunstskolen for voksne udviklingshaemmede* i Köpenhamn. De visar hur konstnärliga talanger kan utvecklas. Skolan grundades år 1994, en tid då man hade en fått en ny positiv syn på människor som hade någon typ av funktionsnedsättning som gjorde de svårt för dem att utvecklas och ta upp kunskap. Skolan representerade en ny syn på uppfostran och inläring, där det att vara annorlunda inte sågs som något negativt utan snarare något som kan berika oss alla. När konstskolan slog upp dörrarna var det bara tio personer som sökt för att få arbeta med bilder. Följande åren sökte man hitta elever som hade vissa talanger och införde också inträdesprov. Eleverna kan i dag välja en ettårig utbildning till ett obestämbar antal år.

En av vår tids myter är att personer med utvecklingsstörning har en medfödd konstnärlig talang. Kanske härstammar denna idé från att utvecklingsstörda

inte är så hämmade och saknar prestationsångest och heller inte spekulerar över uppgiften. Lärarna upplever att personer som söker till skola är enormt engagerade och motiverade. De har också kunnat utveckla sin identitet som konstnärer.

På konstskolan är fokus lagd på att skapa ett rum som befodra kreativiteten. Ett frirum skapas där eleverna kan vara avslappnade och helt sig själv, bilderna saknar facit. I vardagen fästs många förväntningar på dem, men i konsten är de helt fria. Här upplever eleverna att de är en del av en gemenskap, där alla ha samma passion och fokus på en sak, nämligen att fördjupa sig i den konstnärliga processen. Det ger dem ro och det hjälper den enskilda att skapa riktning i livet samt en upplevelse av att höra till och vara del av något större.

De båda pedagogerna på skolan har lång erfarenhet av konstnärlig verksamhet och pedagogik och upplever att eleverna har glädje både av den konstnärliga visionen och det pedagogiska stödet. För undervisningen är det viktigt att kunna skapa en stämning i skolan, där rummet, omsorgen och glädjen är några av nyckelorden. Det är viktigt för eleverna att kunna känna sig trygga i de lugna omgivningarna för att de skall kunna fördjupa sig i den konstnärliga processen. Stor betydelse har den fysiska miljön för att man skall få utbyte av undervisningen. Är dessa förhållanden goda, minskar elevernas funktionsstörning och inlärningsförmågan förbättras.

På Konstskolan samtalar man också om elevernas konstnärliga verk en gång i veckan. Då presenteras verken och så följer en stund av samtal kring dem. Eleverna får också lyssna på musik och gå på studiebesök på museer och gallerier i syfte att bli inspirerade.

Konstskolan erbjuds vuxna personer med utvecklingshinder som har fyllt 18 år, som är särskilt intresserade av att utveckla sig på bildkonstens område. De betalar 4000 danska kronor om året till material av hög kvalitet. Själva undervisningen är gratis. Skolan ligger i stora ljusa lokaler på Amager i Köpenhamn. Du kan läsa mer om konstskolan på deras hemsida www.kunstkolenkbh.dk.

Beatrice Christensen Sköld

Nya böcker

Styvsystrar - synen på kvinnor med funktionsnedsättning förr och nu

Boken handlar om att kvinnor och män med funktionsnedsättning behandlas olika, både förr och nu. Och att kvinnor med funktionsnedsättning fortfarande har det sämre än män med samma funktionsnedsättning. I boken berättar olika kvinnor hur livet kan se ut idag.

Genusordningen i kombination med funktionsmaktsordningen – den som innebär att den som har en avvikande funktionalitet systematiskt utestängs på olika sätt – skapar ett dubbelt förtryck. Boken visar främst hur kvinnor som är döva och använder teckenspråk, som har rörelsenedsättning, synnedsättning, intellektuell funktionsnedsättning och psykisk ohälsa betraktats och betraktas. Men förtrycket finns oavsett funktionsnedsättning.

Synen på sexualitet varierar, kvinnor med intellektuell funktionsnedsättning betraktades tidigare som farliga för män och låstes därför in på institutioner och steriliserades. Kvinnor med rörelsehinder har betraktats som asexuella och ifrågasatts som mödrar. Döva kvinnor har utsatts för övergrepp som de aldrig kunnat berätta om. Kvinnor med funktionsnedsättning utsätts idag för mer våld än andra kvinnor. Och våldet mot dem kan förutom fysiskt våld handla om att utnyttja funktionsnedsättningen för att förnedra dem.

I boken redovisas hur 11 av kvinnorörelsens tidningar sedan början av 1900-talet fram till nu agerat. Ibland har kvinnor med funktionsnedsättningar varit kamrater, ibland har de varit totalt nedvärderade och ibland osynliggjorda. De har helt enkelt behandlats som styvsystrar.

Ellen Key trodde att i framtiden kommer människor att ”med samma avsky betrakta defekta människors giftermål, som man nu betraktar giftermål mellan syskon.” Både hon och den unga Elise Ottesen-Jensen ville avliva personer med svåra funktionsnedsättningar. Elin Wägner ville att ”de produktiva, de givande medlemmarna av samhället” inte skulle behöva släpa på ”så många passiva, endast tyngande.” Den radikala kvinnorörelsen gick i spetsen för att få bort ”mindervärdiga människor” från samhället, vilket visas i boken.

Men på 1950-talet ändrade kvinnorörelsen synsätt, då gick de i stället i främsta ledet för att man skulle satsa på handikappade och ”handikappade medsystrar”. Fast de vänsterradikala tidningarna var helt tysta. Några årtionden senare försvann kvinnor och män med funktionsnedsättning nästan helt från de traditionella kvinnotidningarna, som under några decennier drivit

frågorna så hårt. Men uttalat feministiska tidskrifter, som Bang och Fempers, har under 2010-talet införlivat funktionsnedsättning naturligt i sin normkritik.

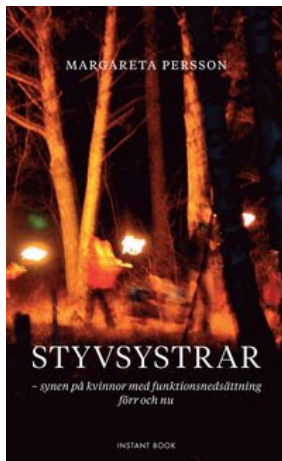
De mycket nedvärderande synsätten på funktionsnedsättningar, som frodades under den första delen av 1900-talet finns delvis kvar, fast de kläs i andra ord. Är fosterdiagnostiken som den används nu ett arv från den tiden? Är vissa inlägg i dödshjälpsdebatten det också, när man inte vill ha ett "ovärdigt" slut och då exemplifierar med att man blir beroende av andras hjälp med intima saker?

Flera av kvinnorna i boken beskriver hur de av vården idag uppmanats att göra abort, vilket de vägrat. Andra berättar om hur deras män betraktas som "fina", bara därför att de är tillsammans med en kvinna som är synskadad eller har en rörelsenedsättning.

Boken kan beställas från bokhandeln/nätbokhandeln, men just nu finns bara en liten upplaga på grund av pappersbrist hos tryckeriet, något som hela förlagsbranschen just nu kämpar med. Men snart kommer fler böcker. Den kommer också som talbok och på punkt.

Margareta Persson

margareta@jamstallt.se

Bokanmälan: Center for Döve 150 år (1869–2019)

Chefjuristen vid Center for Döve i Danmark, Anne Vikkelsö, har skrivit CFD-centret historia. Det är ett intressant verk som täcker 150 år av dövas historia i Danmark.

Vikkelsö visar att det är långt mellan lagstadgade reformer och den praxis som ligger till grund för dem. Hon säger att "normernas och sedvänjornas diktatur emellertid har långt större betydelse för våra handlingsmönster än regler och lagar" (s. 194). Detta spel mellan faktaupplysningar och en kunnig skribents överväganden om levande praxis gör boken spännande att läsa, säger professor Birgit Kirkebaek, som också recenserat boken.

Vikkelsö menar också historien visar hur viktigt det är för personer med en funktionsnedsättning att ha ett arbete. Kan du arbeta är du mer människa än de som inte kan uträtta något. Arbete och att lära sig ett arbete, var det centrala när CFD började sin verksamhet. Det låg i samtakt med tidens uppfattning också hos de döva själva. Redan 1866 grundade en grupp döva män "Dövstumföreningen af 1866" med syfte att skaffa arbete till föreningens döva medlemmar.

Boken bygger på intervjuer med nyckelpersoner och ett rikhaltigt källmaterial bestående av konferenshandlingar, föredrag, interna minnesanteckningar, mötesreferat, strategiplaner, offentliga utredningar, tidskriftsartiklar, lagar, politiska dokument och dövhistorisk litteratur.

Teckenspråket har under hela perioden varit av största vikt för CFD. Först 2014 blev danskt teckenspråk erkänt som ett eget språk av den politiska makten. När teckenspråk nämns i boken rör det sig både teckenspråk som självständigt

språk, teckning av tal, teckning med stöd av danska, alternativ och supplerande kommunikation och haptiska kommunikation. Haptisk kommunikation innebär att man kombinerar taktil information med information från omgivningen via holistisk kommunikation. Man saknar en översättning av denna terminologi.

I dag har CFD tre huvudområden för sin verksamhet: socialtjänst, rådgivning och tolkbokning. Årligen ger CFD service till ca 2500 medborgare med hörselskada. CFD är en privat och självägande organisation.

Socialtjänst

Socialtjänsten består i dag av åtta verksamheter med 15 dygns- och dagerbjudanden. Dessa vänder sig till personer som är döva, dövblinda eller har kombinerade funktionsnedsättningar tillsammans med hörselskada.

Finansieringen sker genom ett avtal mellan medborgarens hemkommun och CFD. Verksamheten startade 1869, då med namnet "Arbejdsanstalten för Dövstumme Piger", alltså arbetsanstalten för döva flickor. Det var läraren och filantropen Johan Keller, som då var rektor för en privat dövskola som upprördes av att friska och duktiga döva flickor inte kunde få något arbete. Han samlade då in pengar som gjorde det möjligt att skapa en liten arbetsplats på en bakgård i Köpenhamn, där sju döva kvinnor fick lära sig tvätta och sömnad. Verksamheten utvecklades snabbt och redan efter sex månader fick 13 kvinnor yrkesutbildning där. Många av flickorna hade ingenstans att bo och fick därför sova på anstalten. Det ledde till att man 1876 inrättade ett arbetshem där eleverna kunde bo under utbildningstiden men och som även tog emot andra arbetande döva kvinnor.

För män fanns fr.o.m. 1907 en folkhögskola och kombinerad lantmannaskola i staden Nyborg. Den lades ned 1985. Arbetshemmet för döva kom från och med 1950-talet att vara till för båda könen. År 1965 blev människor med funktionsnedsättningar berättigade till invalidpension, vilket gjorde det möjligt för dem att bo i en egen hyreslägenhet utanför institutionerna. På 1980-talet började CFD själv att bygga mindre bostäder för sina medlemmar. CFD har allteftersom anpassat sin verksamhet till nya tiders krav. Idag har man också korttidsboenden, sjukhem, hus för dövblinda och stödcenter.

Rådgivning

Rådgivningsverksamheten började redan 1807 vid dåvarande Dövstumsinstitutet i Köpenhamn. En statlig kommission lade 1922 fram ett betänkande med förslag till en hel rad förändringar på skolområdet. De döva

och deras organisation tog mycket illa vid sig att kommissionen ignorerat ett av direktiven, nämligen att föreslå åtgärder på arbetsmarknaden för vuxna döva.

Det ledde till att de döva tog saken i egna händer och grundade ett "Dövstummeråd" som endast bestod av döva medlemmar. De grundade också ett välfärdsråd, och tillsatte senare även en ny utredning som skulle ha fokus på yrkesarbete. Välfärdsrådet tog över anvisningen av arbete för döva som hitintills vilat på dövskolorna. Välfärdsrådet byggde också upp verkstäder för döva med början år 1939. Dessa verkstäder var igång fram till 1958. 1950 fick Danmark en ny lag som gällde döva och hörselskadades levnadsförhållanden. Lagen fokuserade både på tidigare insatser, yrkesutbildning och vägledningsfunktioner. 1956 beviljades medel av Folketinget (riksdagen) för sex vägledningsbyråer för döva, som leddes av var sin dövkonsulent.

Dövkonsulenterna skulle utöver sina arbetsvägledande uppgifter också tolka, trots att man inte fått någon tolkutbildning, och insatsen blev därefter. I dag har dock alla tolkar utbildning i teckenspråk. Konsulenterna arbetar ännu i dag. Sedan 1991 finns också dövblindkonsulenter.

Tolkbokning

De grundläggande bestämmelserna från 1807 sade att föreståndaren för dövinstitutet skulle fungera som tolk om någon av eleverna skulle behöva förhöras i någon offentlig sak. Först 1939 anslogs 1200 DKK för tolkning, som administrerades av de då existerande tre välfärdskontoren (ytterligare tre kontor öppnades de följande åren).

Vikkelsö menar att då det gäller tolkar och tolkning är vi tillbaka i forntiden. Antalet tolkar har nämligen reducerats på grund av arbetsmiljöproblem, prispress och prisstruktur. Detta har lett till brist på tolkar. Det har visserligen utbildats 558 teckenspråkstolkare sedan 1988 men det är ingen som har någon överblick när det gäller tolkresurserna.

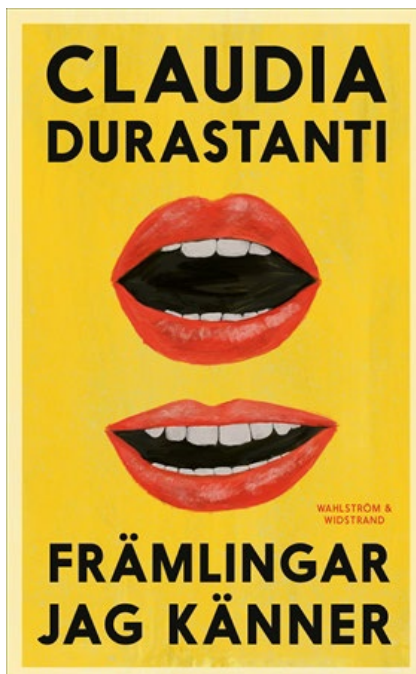
Slutord

Vikkelsö tar också upp striderna vid 1990-talets slut mellan Dövstumme förbundet och Arbetshemmet, där förbundet stod för det intressepolitiska medan arbetshemmet var förankrat i pionjärernas filantropiska tänkesätt. Här är det den strukturella, asymmetriska fördelningen av makt som Vikkelsö beskriver: "motmakten" kom från de dövas egna intresseorganisationer. Debatten gick het om döva verkligen skulle räknas till de funktionshindrade: Implantaten av Cochlea innebar samtidigt färre döva.

Det ledde till att det uppstod en osäkerhet om det var någon idé att utbilda lärarkåren i avancerat teckenspråk. Integrationstanken fick samtidigt fäste. Nu skulle även de döva barnen kunna integreras i det allmänna skolväsendet. Vikkelsö menar dock att det fortfarande krävs specialkunskaper då det gäller undervisning av döva både i skolan och yrkesutbildningen samt högskoleutbildning.

Beatrice Christensen Sköld

Bokanmälan: Livet med döva föräldrar

I början av februari kommer den italiensk-amerikanska författaren Claudia Durastanis bok *Främlingar jag känner* ut. Boken är delvis självbiografisk och skriven i jagform. Jaget heter som författaren Claudia och båda hennes föräldrar är döva. Hon beskriver dels föräldrarnas samliv, dels deras verklighetssyn. De har byggt upp en rad mytologier där fiktionen är en viktig beståndsdel.

Huvudpersoner i boken är både Claudia och hennes föräldrar. Claudia har flera identiteter, den hörandes, den italienska och den amerikanska. Hennes föräldrar har också helt olika identiteter eller berättelser. Deras skildringar av den egna ungdomen skiljer sig åt och bildar skilda myter. Fiktionen är också en

viktig del av deras livshistorier. För Claudia är det svårt, ja kanske omöjligt, att befria sig från sina föräldrar och skapa sin egen historia eller mytologi. Föräldrarna förblir främlingar för henne.

Beatrice Christensen Sköld

Minnesord

Inga-Maj Juhlin

Inga-Maj Juhlin avled den 10 december 2021 i en ålder av 94 år. Hon sörjes närmast av sina syskonbarn med familjer. Inga-Maj var född och uppvuxen i Boden och utbildade sig till socionom på Socialinstitutet i Lund i slutet av 1950-talet. Hon fick tjänst som kurator på Eugeniahemmet, en institution i Solna för barn med rörelsenedsättningar. Dit kom under de första åren på 1960-talet många av de mycket små barn som fått svåra fosterskador sedan deras mödrar tagit läkemedlet neurosedyn. Läkemedlet kom ut på marknaden 1959 och ansågs vara bra mot oro, ångest och sömnproblem. Inga-Maj anställdes av dåvarande Medicinalstyrelsen som rikskurator för dessa barn. Barnens liv och deras och föräldrarnas situation väckte ett stort och livslångt engagemang hos Inga-Maj. Hon har skildrat den tiden i sin bok Rikskuratoren, där hon beskriver olika aktörers agerande gentemot barnens och föräldrarnas olika behov. Hon skrev också boken Om de bara visste, med dikter som genomsyras av hennes engagemang och människosyn.

Senare arbetade Inga-Maj på Socialstyrelsen och Nämnden för Vårdartjänst samt i flera statliga utredningar och verksamheter för ungdomar med omfattande funktionsnedsättningar. Hon såg ungdomarnas behov av råd, stöd och en egen bostad för att kunna leva självständigt och utanför institutionernas väggar.

Inga Maj Juhlin var resultatinkriktad, envis, orädd och besjälad av sitt arbete. En statens tjänsteman som inte svek de barn och ungdomar hon kom i kontakt med, en som inte dolde behoven när svårigheterna tornade upp sig. Den

Foto: Malena Sjöberg

ställningen förmedlade hon också till sina arbetskamrater. Inga-Maj var en hängiven pedagog. Hon var anspråkslös till sin person men besatt stora kunskaper som vi fick ta del av genom uppmuntran, men också genom påpekanden när vi felade. Man kände sig trygg och lättsam i Inga-Majs sällskap. Dessutom hade man väldigt roligt! Inga-Maj var en person som man inte glömmer om man en gång träffat och lärt känna henne.

**Anita Boman, Inger Karlsson, Carl Leczinsky, Nämnden för vårdartjänst/SISUS
Bengt-Lennart Widell, Tina Henriksson, Föreningen för de neurosedynskadade**

Redaktion: Beatrice Christensen Sköld (beatriceskold@gmail.com), Diana Chafik och Emil Erdtman.